

PM 2005 RVII+RVI (Dnr 333-2927/2005)

”Tidsbegränsat uppehållstillstånd för offer för människohandel m.fl.” (Ds 2005:24)

Remiss från Utrikesdepartementet

Remisstid 6 oktober 2005

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Som svar på remissen ”Tidsbegränsat uppehållstillstånd för offer för människohandel m.fl.” (Ds 2005:24) överlämnas och återopas denna promemoria.

Föredragande borgarråden Margareta Olofsson och Teres Lindberg anför följande.

Bakgrund

Europeiska unionens råd antog den 29 april 2004 direktiv 2004/81/EG om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med behöriga myndigheter.

Utrikesdepartementet har utarbetat promemorian ”Tidsbegränsat uppehållstillstånd för offer för människohandel m.fl.” (Ds 2005:24) som behandlar genomförandet av rådets direktiv i svensk rätt.

Remisser

Ärendet har på grund av kort remisstid endast remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslagen som ökar möjligheterna till lagföring och påföljd och därmed utgör ett viktigt led för att stävja och förhindra människohandel och människosmuggling.

Mina synpunkter

Vi kan på intet sätt likgiltigt se på de grova kränkningarna av människors värdighet som förekommer i form av handel med människor. Detta måste stoppas! Det är självfallet en fråga om mänskliga rättigheter. Unga kvinnor och barn utgör majoriteten av offren för människohandel i Europa. Det förekommer att unga kvinnor och barn kidnappas eller säljs av sina egna familjer.

Arbetet mot prostitution och handel med människor är centralt i strävan att skapa ett samhälle där kvinnor och män, flickor och pojkar ges samma rättigheter om möjligheter. Jämställdhet kan inte uppnås så länge människor, i synnerhet män, köper, säljer och sexuellt utnyttjar framförallt kvinnor och barn för sexuella ändamål.

Offer för människohandel kan sedan ett år tillbaka få tidsbegränsat uppehållstillstånd i Sverige. Förslagen till ändringar och förtydligande av lagen om tidsbegränsat uppehålls-

tillstånd är till vissa delar klargörande men till andra delar mindre klargörande. Fokus flyttas mer mot behovet av att få vittnen till rättegångar än skydd för offret. Vi har stor förståelse för att de drabbade hyser en stark tvekan att medverka i rättsprocessen p.g.a. hot om våld från förövarna. Sedan lagändringen kan vi genom socialtjänsten skydda såväl vittnen som offer för människosmuggling så länge dessa befinner sig i Sverige.

Vi välkomnar förslaget om en betänketid. Det har visat sig att förundersökningsledare avstår från att söka tidsbegränsat uppehållstillstånd p.g.a. osäkerhet om personen är aktuell för en rättegång eller själv kommer att vilja åka tillbaka till sitt hemland. Genom betänketiden ökar sannolikheten för att förundersökningsledaren söker uppehållstillstånd.

Under det år som människohandelns offer kunnat få tidsbegränsat uppehållstillstånd har ytterligare ett problem uppstått. Det förekommer att personer med tidsbegränsat uppehållstillstånd väljer att söka asyl. I och med detta träder en annan lagstiftning in och socialtjänsten kan inte längre stödja personerna. Det får till följd att t.ex. kvinnor som har ett skyddat boende, för att skyddas från sina utnyttjare, måste flytta till flyktingförläggning där skyddet blir lägre. Det innebär att vittnen i rättegångar blir lättare att hitta och påverka men också att de lättare kan avvika och hålla sig undan rättegången. Vi förordar att lagen kompletteras med regler för när asyl ska kunna sökas av person med tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Vi delar stadsledningskontorets synpunkter om att polis och rättsvårdande myndigheter i större utsträckning måste prioritera dessa brottstyper och att ett ökat internationellt samarbete och utbyte av information är nödvändigt för att på ett framgångsrikt sätt kunna bekämpa människohandel och människosmuggling. I Stockholm har vi tagit flera steg för att förbättra arbetet mot människohandel. Bl.a. har Stockholm tagit fram en samverkansplan för stöd till personer utsatta för människohandel där socialtjänst, Polismyndigheten, Rikskriminalpolisen, Migrationsverket, Åklagarmyndigheten och länsstyrelsen ingår. För närvarande deltar Stockholm tillsammans med andra regioner i Sverige och i andra länder, bl.a. Riga, Milano och Bratislava, i ett Equal-projekt runt människohandel.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Som svar på remissen ”Tidsbegränsat uppehållstillstånd för offer för människohandel m.fl.” (Ds 2005:24) överlämnas och åberopas denna promemoria.

Stockholm den 14 oktober 2005

MARGARETA OLOFSSON TERES LINDBERG

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Lotta Edbolm* (fp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att som svar på remissen anför följande

De senaste åren har allt fler unga kvinnor – och i vissa fall även pojkar – kommit till Sverige som offer för en internationell människohandel för sexuella ändamål, så kallad trafficking. Enligt polisens beräkningar finns anledning att tro att flera hundra människor faller offer för denna slavhandel varje år. Många av dem hamnar i Stockholm.

De kvinnor och barn som faller offer för den internationella människohandeln utsätts för fruktansvärda övergrepp. Att bevilja dessa brottsoffer tillfälliga uppehållstillstånd så länge som de är intressanta för den svenska brottsutredningen är både oansvarigt och cyniskt. Många av dem som skickas åter till sina hemländer har ingenting att återvända till, och skickas ofta rakt i armarna på dem som ligger bakom den kedja av övergrepp de utsatts för.

Huvudregeln ska istället vara att offer för människohandel beviljas permanenta uppehållstillstånd. En lagregel bör införas där de som konstaterats vara offer för människohandel i normalfallet av humanitära skäl ges rätt att stanna i Sverige. En bestämmelse om detta måste införas i den nya Utlänningslagen.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Margarethe Linb* (v) och *Christopher Ödmann* (mp) enligt följande.

Remissen från Utrikesdepartementet gäller ändringen av lagen om tidsbegränsat uppehållstillstånd. En lag som vi tycker är viktig men inte tillräcklig. Vi menar att de som utsatts för människohandel/sexuell exploatering ska kunna beviljas flyktingstatus och uppehållstillstånd med stöd av Genevekonventionen.

ÄRENDET

Europeiska unionens råd antog den 29 april 2004 direktiv 2004/81/EG om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med behöriga myndigheter. Sverige är som medlem i EU bundet av direktivets regler i den mening att svensk lagstiftning måste uppfylla de minimikrav som anges i direktivet.

Utrikesdepartementet har utarbetat promemorian ”Tidsbegränsat uppehållstillstånd för offer för människohandel m.fl.” (Ds 2005:24) som behandlar genomförandet av rådets direktiv i svensk rätt.

I promemorian behandlas genomförandet i svensk rätt av rådets direktiv 2004/81/EG om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med behöriga myndigheter (EUT L 261, 6.8.2004, s. 19, Celex 3200L0081, rättelse EUT L 69, 16.3.2005, s. 72).

I promemorian föreslås en tydligare reglering av vilka kriterier som skall gälla för beviljande och återkallelse av tidsbegränsat uppehållstillstånd för en utlänning som medverkar vid förundersökning eller huvudförhandling i brottmål. Det föreslås också att det tidsbegränsade uppehållstillståndet skall ha en kortaste giltighetstid om sex månader samt att det införs en möjlighet att bevilja ett kortare tidsbegränsat uppehållstillstånd under betänketid.

I båda fallen skall ett uppehållstillstånd både kunna förlängas och återkallas.

Slutligen föreslås i promemorian att det i utlänningslagen föreskrivs att en utlänning som kan beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd för medverkan vid förundersökning eller huvudförhandling i brottmål inte får avvisas eller utvisas.

Regeringen beslutade den 26 maj 2005 propositionen Ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden (prop. 2004/05:170). De lagförslag som läggs fram i denna promemoria är utformade som ändringar i förslaget till ny utlänningslag i den propositionen.

REMISSER

Ärendet har på grund av kort remisstid endast remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 6 augusti 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslagen som ökar möjligheterna till lagföring och påföljd och därmed utgör ett viktigt led för att stävja och förhindra människohandel och människosmuggling.

Samhället måste reagera kraftfullt och ta avstånd från handlingar som innefattar ett utnyttjande av utsatta grupper som t.ex. kvinnor och minderåriga. Handlingarna utförs oftast i vinnings syfte och de drabbade befinner sig inte sällan i en beroendeställning till förövaren.

Det rättsliga förfarandet förutsätter emellertid att de drabbade personerna medverkar i rättsprocessen. Det finns därför anledning att befara att de hyser en stark tvekan till detta ställda inför eventuella framtida hot om våld från förövarna. Enligt stadsledningskontoret behöver detta särskilt uppmärksammas när det finns minderåriga inblandade som berörs av brotten.

Stadsledningskontoret anser att det förutom de föreslagna åtgärderna även krävs att polis och rättsvårdande myndigheter i större utsträckning prioriterar dessa brottstyper.

Ett ökat internationellt samarbete och utbyte av information är också nödvändigt för att på ett framgångsrikt sätt kunna bekämpa människohandel och människosmuggling.